

Zimonyi Zita

Sárból napsugárból…

Interjú Huszti Péterrel

Kíváncsi vagyok, milyen előadás kerekedik abból, ha két olyan Kossuth-díjas színművész játszik benne, akik hivatásukban és magánéletükben is társak?

Nevezetesen Arbuzov: Kései találkozás című darabjában, amelyet, mintha nekik, Piros Ildikónak és Huszti Péternek írt volna a szerző.

Piros Ildikóval a művészbejáró előtt találkozom. Többször váltottunk már szót, most hátha sikerül egy spontán beszélgetést megejtenem Huszti Péterrel is.

Megtudom, hogy ő sétálgat a színház környékén, összpontosít. A lépcsőfeljárónál várom, nehogy elkerüljük egymást.

Íme, az ismerős idegen… Szövetkabátot visel, simléderes sapkát. Magas, impozáns megjelenés. A színművész szelídséget áraszt. Megszólítom. Úgy reagál, ahogyan egy átlagember reagálna. Semmi allűr. Megegyezünk, a szünetben beszélgetünk majd.

Míg a társalgóban álldogálok, megpillantom Piros Ildikó galambszürke csipke, színpadi ruháját. Szétnézek. Megérintem. Könnyű virágillat. Közben valaki hajszálvékonyra vágott almaszeleteket – színpadi kelléket – készít két tányérra,

Az első felvonás végén üzennek, hogy várnak az öltözőben. Szervusz, köszöntöm a művésznőt kissé félszegen, vajon emlékszik-e még a köztünk lévő nexusra. Hát persze, a színművészek egyik legnagyobb isteni adománya a kiváló memória.

Érzékelhető, hogy tiszteli a férjét, mást sugároz, mint amikor csak ketten csevegtünk egy-egy interjú alkalmával.

Leülök Huszti Péterrel szemben. Nem akarom sokáig feltartani, azonnal kezdem.

– Ön minden életszakaszában az életkorának megfelelő darabokat játszott. Ez így természetes, látszólag! 1969-ben *Az ember tragédiája* című tévéfilmmel berobbant Ádámként a színházi életbe, országos ismertségre tett szert. Aztán évtizedek múlva eljátszotta Lucifert. Kihívásként nem szeretett volna fiatalon idősebb karaktereket megformálni?

– Ifjú koromban sokszor játszottam középkorú figurákat. Örömmel, keltettem életre ezeket a színpadi alakokat. Az ember nemcsak meg-

mérettetheti magát ilyen helyzetekben, hanem előrevetítheti mindazt, ami rá vár majd az idő múlásával. Szerettem a karakter-, meg természetesen a főhősszerepeket is. De ha Peer Gyntről beszélünk, ő is megöregszik az öt felvonásos darabban. Előfordult, hogy ezt három színész játszotta, egy fiatal, egy középkorú és egy öreg. Abban már egész fiatalon játszottam idősebb embert. A különböző Shakespeare-darabokban rengeteg karakterrel, fiatal hőssel találkoztam. A *Vízkereszt*ben Böffen Tóbiás, a Lóvá tett lovagokban Don Armando. És Lear király, de sorolhatnám még.

– Sok darabban láttam, főleg a Madách Színházban. Emlékezetes Sütőtől a *Csillag a máglyán* (Szervét Mihály), egykori kötelező olvasmányként így profitálhattam…, aztán Show-tól a *Pygmalion* (Higgins). Nekem mégis Ádámként maradt meg. Ott van nálam az első ötben.

– A tévéfilmre gondol?

– Igen, amelyet 1969-ben mutattak be. Az alakítása felkavarta az állóvizet. Sőt, megosztotta a közönséget is. Ön hogyan emlékszik erre?

– Ha valóban fölkavarta az állóvizet, ez azért történt, mert nagyon fiatalon játszottam. A korábbi Ádámok nagyszerű, idősebb színészek voltak, Bessenyei Ferenc, Básti Lajos. Szinetárnak ez egy nagyon jó tévéfilmje volt, és valószínűleg azért él az emberek emlékezetében, mert sokszor ismétlik, tehát sokan látják. Ádámot játszani izgalmas dolog. Ez a mű nem véletlenül a legnagyobb klasszikusunk. Zseniális, csodálatos történet! Nagyszerűek a színek. Madách Imre shakespeare-i méretű drámaköltő.

– Lucifer alakítása szintén egyedülálló. Nem volt furcsa Ádám után eljátszani Lucifert?

– Talán ezt nem is lehet mondani egy szereppel kapcsolatban, hogy furcsa. Amikor az ember ilyen szerepet kap – sok intrikust játszottam, mondjuk Jágót az *Othello*ban –, akkor a színész annak a szerepnek keresi meg az igazságát, amit játszik. Lucifernek van igazsága Ádámmal és Úrral szemben is. A nagyszerű darabok ettől nagyszerűek, hogy minden szerepnek megvan a maga igazsága. Itt nincs jó és rossz. Lucifer természetesen az ördög, legalábbis úgy képzeljük, hogy az ördög, de közben mérhetetlenül okos pasas. Ő rengeteget tud a világról, az életről, és remek bölcsességeket mond. Jó felé mozdítja ki az Ádámot. Nagyon okos érvekkel harcol az Úrral szemben is. De ő a negatív figura.

– Nekem most a röpke idő alatt hirtelen az a benyomásom alakult ki önről, hogy szelíd ember. A nagy döntéseket életében ön hozta meg, vagy olykor sodródott, esetleg szerettei irányították? Hogy példát is mondjak. Mindketten házasságban éltek, és egy-egy gyermeket neveltek,

amikor Ildikóval kialakult önök között a vonzalom. Sok időnek kellett eltelnie, mire a billegő serpenyők egyensúlyba kerültek. Akkoriban nem voltak bulvárlapok, de az egyik újság mégis lehozta az első felesége kissé vádaskodó nyilatkozatát. Emlékszem a szavaira, a nagyméretű fotójára is. Audiatur et altera pars (Hallgattassék meg a másik fél is), önt mégsem kérdezték, de gondolom, nem is válaszolt volna, nem akart kirakatot csinálni a magánéletéből. Az idő önt igazolta. Termékeny alkotóévek következtek kettőjük szövetségéből.

– A szerelem hamar fellobban. Viszont azért keményen kell dolgozni, hogy ki is tartson egymás mellett egy házaspár. Mi Ildikóval négy évtizede ismerjük egymást, azonos értékrendet képviselünk. A hozzátartozóim szabják meg az életemet, akiket nagyon szeretek. Mindig jó hazamenni! Mi nagyon összetartó család vagyunk. Az eredeti kérdésre válaszolva, a döntéseket pedig javarészt én hoztam.

– Olvastam a …*sárból napsugárból*… című könyvét, amelyből 2014 óta nagy érdeklődésre számot tartó önálló estet is ad, megajándékozva a közönséget bensőséges pillanatokkal. Most idézni fogok öntől, hogy az olvasók is gyönyörködhessenek nyelvi gazdagságában, hitvallásában. Valószínűleg, egyébként is ezt teszik.

„ Ahogy gondolatban végigéltem titokzatos nyavalyám (agyhártyagyulladásra tippelek – szerk.) történetét, egyre azon töprengek, hogy milyen nagyszerű találmány a szeretet. S mennyire félünk ezt a szót kimondani. S vajon meg lehet-e köszönni? S én vajon megköszöntem-e? Valószínűleg nem. Így most megkésve, de még talán mindig idejében: kiváló társam a világgal és magammal folytatott küzdelmemben, fiaim, családom, barátaim, játszótársaim földön és az égben, nézőtéren és a deszkákon, mindnyájatoknak köszönöm.”

– Igen, ezt így érzem! Az írás számomra épp olyan fontos kifejező eszköz, mint a szó. Ez az önálló est rendkívül fontos állomása az életemnek. Saját mű saját előadásban. Összegzés. Ennek ellenére azt mondom, hogy magunkat adni nem a legkönnyebb feladat, mert az igényes, őszinte ember legnagyobb kritikusa önmaga. Előadás közben együtt lélegzünk, akik a teremben vagyunk. Ez felemelő érzés.

– Éveken keresztül publikált a Film-Színház-Muzsikában. Sőt a Kortársban olvastam a Köszönöm Prospero című esszéjét, mert érdekelt, hogy mi lett volna Prosperóval az ármánykodó Alfonzó nélkül. Shakespeare-nek szüksége volt a Vihar című drámájában erre a figurára a cselekményszövés érdekében. Ön meditatív ember, de annak ellenére, hogy sokat publikál, introvertáltnak tűnik.

– Is-is. Introvertált se vagyok, extrovertált se vagyok. Egy ember vagyok, aki foglalkozik írással, rendezéssel, tanítással, meg a színházzal.

– Régen láttam egy portréfilmet Kozák Andrással. Megmaradt bennem a kérdező Hegedűs D. Géza akkori fiatal esetlensége, és Kozák csodálni való zsenialitása miatt. Ő azt mondta, nem jó, ha egy színész nagyon karakterisztikus személyiség, mert akkor a saját személyiségére formálja a figurákat a szerepeiben. Jobb, ha nem annyira domináns a színész, hogy át tudja engedni magán a szerepet. Ön hogy gondolja ezt?

– Igaza van Kozák Andrásnak. Adott egy alapanyag, amiben mi színészek mozgunk. Különböző szerepeket kell játszanunk, amelyek néha nagyon távol állnak tőlünk. De magában a színészet szóban benne rejlik, hogy az embernek váratlan dolgokat kell megjelenítenie. Nem gondolják róla, hogy jé, ezt is eljátssza, meg azt is tudja. Ebből a szempontból teljesen igaz, hogy alkalmasnak kell lennünk mindenféle karakter megteremtésére. Ehhez rengeteg saját tapasztalat szükséges. Én azt szeretem például a Kései találkozásban is, hogy a saját gondolataink is benne foglaltatnak.

– Ugyancsak Kozák András mondta – milyen kár, hogy eltávozott közülünk –, hogy a színészekre gyakran rásütik, hogy exhibicionisták, ho-lott nem, mert soha nem önmagukat mutatják meg, hanem az általuk játszott figurát. Egyetért vele?

– Ebbe a kérdésbe nem mennék bele, mert én azt tartom, hogy egy szerepbe, amit bele tudunk tenni magunkból, azt tegyük bele. Tehát nemcsak egy szerepet játszunk, hanem a szerepben mi magunk is nagyon erősen benne vagyunk. Így ez a kérdés nem merülhet föl. A színész, az színész, aki megmutatja az életet a nézőknek.

– Ön a színművészet Kossuth-díjjal és a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja címmel megkoronázott királya, hogyan vélekedik arról, hogy manapság az utcáról jövő kontár „színmímelőket” foglalkoztatják különböző szerepekben az úgynevezett popularitás, vagyis a fogyasztható igénytelenség érdekében?

– Lesújtó! Én nem nézem az ilyen műsorokat, de hallom, hogy mi folyik. Ezeknek a produkcióknak egyáltalán nincs köze a művészethez. Igénytelen, olcsó, vacak, ráadásul deformáló megoldások. Mutatják, hogy milyen irányba mozdul el a világban a kultúra. De vagyunk még „mutatóban”, akik nem állunk be a sorba, mert biztos, hogy megtérül: kineveljük a jövő igényes embereit, és segítünk a jó úton maradni, azon járni. Színművésznek lenni felemelő és egyben erőt próbáló hivatás. Az egész életünket a színházra áldozzuk, folyamatosan tanulunk, képezzük magunkat egyre újabb és újabb kihívásokat keresve. Ezzel a mester-

séggel hazardírozni bűn. A színművészet nemes játék, és a legkevésbé sem nemtelen szórakoztatás!

– Szót ejtettünk a tanításról… Nemrég interjút készítettem Gergely Róberttel, és egy téma kapcsán felmerült az ön neve is. Azt mondta: „Huszti Péternek, aki tanított engem, sokat köszönhetek. Tapintatosan, szinte egyenrangú kollégaként bánt velünk. Hagyta, hogy magunk találjunk rá a megoldásokra. Kérdésekkel terelgetett bennünket jó irányba. Igazi nagy színházcsináló, felnézek rá. Amikor befejeztem a főiskolát, ő azt tanácsolta, hogy menjek vidékre, és tanuljak meg mindent, amit csak lehet. Ez így is történt. Hálás vagyok neki."

– A lelkiismeretes tanár önállóságra tanít, gondolkodásmódra. Persze a színészmesterség alapjait is segíteni kell lerakni, de a teátrum falait a lélekben a művész maga építi fel!

Megszólal a hangosbemondó: Öt perc múlva kezdődik a második felvonás. Búcsúzom. Huszti Péter kezet nyújt. Egymás szemébe nézünk, kezemet a kezében tartom – őrizni a pillanatot. Rohannék kifelé. Piros Ildikó megállít: Gratulálok, végre egy felkészült újságíró! – mondja. – Manapság ez ritka, mint a fehér holló. Sose felejtem el, amikor a Kossuth-díjam átvétele után készített velem az egyik tévécsatorna riportfilmet. Semmit sem kérdeztek tőlem érdemben. Leültettek, és azt mondták, kezdhetjük. Szinte monologizálásra kényszerültem. Borzasztó igénytelenségre vall az ilyen hozzáállás a riporterek részéről.

Köszönöm szépen Ildikó! Búcsúzunk, megcsókoljuk egymás arcát.